

## Dost Teknoloji

### *Friendly Technology*

Cem Özel\*

#### Öz

*Bu yazı daha çok kütüphanecilik bağlamında insan ve bilgisayar arasındaki ilişki üzerine kaleme alınmıştır. Verilen örneklerde de görüleceği üzere insan ve bilgisayar arasındaki bu dostluk bağları giderek güçlenmekte; karmaşık ve bilinmeyen geleceğe dair endişeler de yerini umuda bırakmaktadır.*

**Anahtar Sözcükler:** İnsan; bilgisayar; kütüphane; internet; teknoloji.

#### Abstract

*This paper is focus on relationship between humanbeing and computer in the context of librarianship. As seen in the examples given that the bonds of friendship between humanbeing and computer is getting stronger; also worries about unknown future is replaced by hope.*

**Keywords:** Humanbeing; computer; library; internet; technology.

İnternetin çok kısa bir sürede, kütüphaneleri her alanda bu kadar hızlı değiştireceğini ve geliştireceğini tahmin edemezdik. Hayatımıza girdiğinden beri etinden ve sütünden yararlandığımız interneti, belki de amacına en uygun kullanan bizler olduk diyebiliriz. İnternet ve onun paralelinde gelişen teknolojik gelişmeler, çok değişik alanlarda bize doğrudan etki eden faktörlerdir; ancak burada fazla detaya girmeden, özel bir sayfa açarak, sadece dost yanına vurgu yapmak istiyorum.

Hepimizin bildiği üzere akademik popülaritesi doksanlı yılların sonlarına doğru CD-Rom ortamlarında başlayan veritabanları, internet ortamına hızlı bir geçiş yaptı. Bu süreci hep birlikte yaşadık ve deneyimledik. İstekler, beklentiler, etkileşimler art arda eklenerek bugünlere gelindi, şüphesiz devamı da gelecek. Yukarıda değindiğimiz dost yanı tam da burada karşımıza çıkıyor internetin. Nasıl mı? En popüler örneğini verecek olursak, ismi lazım değil; ama ünlü bir arama motorunun “Bunu mu demek istedin?” sorusunu ilk gördüğümde: “İşte benimle konuşan bir bilgisayar” dedim, kendi kendime. “Eyyvah Eyvah” filminde geçtiği gibi “ukala” değil aksine “çok da kibar!” Yanlış yazabileceğimiz olasılığını hemen görüp düzelteceği yerde, kibarlık yapıp bir de soruyor: “Bunu mu demek istediniz?” Siz de ister istemez cevap veriyorsunuz: “Aa pardon! Aslında tam da bunu demek istemiştım ben,” diyorsunuz. Bu kibarlık, artık birçok veritabanında benimsenen güzel örneklerden biri.

**Did you mean: ottoman empire?**

(Resim 1)

\* Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi Kullanıcı Hizmetleri Yöneticisi. e-posta: [cozel@sabanciuniv.edu](mailto:cozel@sabanciuniv.edu)

Bir başka örnek verelim. İçinde binlerce dergi barındıran bir veritabanını açtınız. Makale bulmak için taramanızı yaptınız. Buldunuz da. Tam indirdim artık, kapatayım da internet kotamdan yemeyeyim diye düşündünüz. Bir de bakıyorsunuz, bilgisayarınızın içindeki dost, komşunuz Makbule teyze gibi “pencere”sini açıp size laf atıyor. “İstersen şu bir iki makaleye daha bak, işine yarayabilir”, diyor. Ürkütmüyor. “Beğendiysen daha fazla alabilirsin” cömertliğiyle “view more recommended articles” seçeneği sunuyor. Hiç mi hoşuna gitmedi. O zaman da “Do not show again” diye seçenek sunuyor bizlere. Yaşam temposundan dolayı bazen eşinizle, dostunuzla bile yapamayacağınız kadar konuşuyorsunuz bilgisayarınızla.



(Resim 2)

Kütüphane/bilgi merkezlerinde kendine yer bulan web keşif araçları da bu yönde ilerlemektedir. Doktorla hasta arasındaki ilişkiyi kafanızda canlandırın. Önce sizi dinler, muayene eder ve ona göre teşhis koyar ya da reçete yazar. Burada da durum, pek farklı değildir. Yaptığınız ilk taramada sizi karşılar. Önce sizi dinler, seviyenizi öğrenir, seçenek sunar. İstedığınız konuları size seçtirir ve gerisini kendi halleder. Kısacası taramanızı yapmadan sizi yönlendirir. Girdiğiniz anahtar kelimeler hangi konuya yakınsa sonuçları ona göre getirir. Diyelim ki kimya alanını seçtiniz. Anahtar kelimeniz de “mercury” yani cıva olsun. Öncelikle cıva ile ilgili kaynakları getirir karşınıza. Kimya değil de müzik midir ilgi alanınız, bu kez de ünlü rock yıldızı Freddie Mercury ile ilgili kaynakları getirir karşınıza.

Personalize your results

Degree: Select your degree

Discipline: Select your degree

Researcher  
Graduate  
Library Staff  
Undergraduate

☐ Business  
☐ Chemistry  
☐ Computer Science  
☐ Earth Sciences  
☐ Economics  
☐ Education  
☐ Engineering  
☐ Geography  
☐ Languages & Literature  
☐ Law

☐ Library & Information Science  
☐ Mathematics  
☐ Medicine  
☐ Nursing  
☐ Pharmacy, Therapeutics & Pharmacology  
☐ Philosophy & Religion  
☐ Physics  
☐ Political Sciences  
☐ Psychology  
☐ Public Health  
☐ Sciences  
☐ Social Sciences  
☐ Sociology  
☐ Veterinary Medicine

If you want us to find materials that better match your needs, please give us a few details about yourself. These details will enable us to display items that are more relevant to you at the top of the results list.

OK Cancel

I'm not interested; don't show this message again

(Resim 3)

Örnekleri çoğaltmayalım ki, herkes dostunu kendi bulsun.

Kısaca söylemek gerekirse bu kadar kısa bir sürede geline bu nokta, hiç de azımsanacak bir başarı değildir. Bu dost teknoloji, insanla bilgisayar arasındaki bağları daha da güçlendirdi. Bilgisayarla insanların güçlü bağlar üzerine kurduğu bu dostluğu, daha da karmaşıklaşan gelecek yolunda bize önemli bir rehber rolü üstlenmektedir.